

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2000-2001

4 MEI 2001

Wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van strafvordering en van het Strafwetboek, wat het recht betreft van de partijen om inzage te vragen van het strafdossier in het stadium van het vooronderzoek van het strafproces en om het verrichten van een opsporingshandeling te vragen

(Ingediend door de heren Josy Dubié en Jean-Pierre Malmendier)

TOELICHTING

De wet van 12 maart 1998 tot verbetering van de strafrechtspleging in het stadium van het opsporingsonderzoek en het gerechtelijk onderzoek (de zogenaamde «wet-Franchimont») heeft het principe van het — weliswaar betrekkelijke — geheim van het vooronderzoek van de strafrechtspleging (artikelen 28quinquies, § 1, en 57, § 1, van het Wetboek van strafvordering) bevestigd. Tegelijkertijd werd dat beginsel minder strikt gemaakt door eensdeels uitzonderingen in de vorm van nieuwe rechten voor de privé-partijen en anderdeels nieuwe rechten voor het openbaar ministerie en de advocaten in hun betrekkingen met de pers: het recht om een kopie te verkrijgen van het proces-verbaal van het verhoor (artikelen 28quinquies, § 2, en 57, § 2, van het Wetboek van strafvordering), het recht om inzage te vragen van het onderzoeksdossier (artikel 61ter van het Wetboek van strafvordering) en het recht om het verrichten van een onderzoekshandeling te vragen (artikel 61quinquies van het Wetboek van strafvordering), welke rechten gepaard gaan met het recht om hoger

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2000-2001

4 MAI 2001

Proposition de loi modifiant le Code d'instruction criminelle et le Code pénal, en ce qui concerne le droit des parties de consulter le dossier répressif au stade de la phase préparatoire au procès pénal et de demander l'accomplissement d'un acte d'information

(Déposée par MM. Josy Dubié et Jean-Pierre Malmendier)

DÉVELOPPEMENTS

La loi du 12 mars 1998 relative à l'amélioration de la procédure pénale au stade de l'information et de l'instruction (dite «loi Franchimont») a confirmé le principe du secret — certes relatif — de la phase préparatoire du procès pénal [article 28quinquies, § 1er, et 57, § 1er, du Code d'instruction criminelle (CIC)]. Dans le même temps, des exceptions sous la forme de nouveaux droits conférés aux parties privées d'une part, et d'autre part, de nouvelles prérogatives accordées au ministère public et aux avocats dans leurs rapports avec la presse sont venues tempérer la rigueur de ce principe: le droit de recevoir une copie du procès-verbal de son audition (article 28quinquies, § 2, et 57, § 2, CIC), le droit de demander l'accès au dossier d'instruction (article 61ter, CIC) et le droit de demander l'accomplissement d'un devoir d'instruction (article 61quinquies, CIC) assortis d'un droit de recours devant la Chambre des mises en accusation, la possibilité pour le parquet de faire des communications à la presse (article 28quinquies, § 3, et 57, § 3, CIC) et

beroep in te stellen bij de kamer van inbeschuldigings-telling en met de mogelijkheid voor het parket (artikelen 28quinquies, § 3, en 57, § 3, van het Wetboek van strafvordering) en voor de advocaat (artikelen 28quinquies, § 4, en 57, § 4, van het Wetboek van strafvordering) om gegevens te verstrekken aan de pers.

De professoren Bosly en Vandermeersch schrijven daarover het volgende:

«Dat neemt niet weg dat de Franchimont-hervorming geen Copernicaanse revolutie heeft ingeleid: vergeleken bij de buitenlandse ervaringen blijkt de nieuwe wetgeving zeer bescheiden. Op termijn zou de logica moeten worden omgekeerd en zou de tegenspraak de regel en het geheim de uitzondering moeten worden. In bepaalde gevallen of beter gezegd op bepaalde tijdstippen moet het geheim weliswaar worden bewaard, maar van zodra zulks niet meer vereist is, moet worden teruggegrepen naar de tegenspraak (...). Men kan betreuren dat de nieuwe bepalingen nog steeds vastzitten in een inquisitoriale logica waarin het geheim ten aanzien van de partijen geacht wordt de beste waarborg te bieden opdat de waarheid aan het licht zou komen» (*vertaling*)(1).

Het geheim van het gerechtelijk onderzoek, dat werd ingevoerd om van de waarheid aan het licht te brengen, is de meest opmerkelijke en de meest kenmerkende erfenis van de inquisitoriale procedure, die haar oorsprong vindt in de «*Ordonnance Criminelle*» van 1670. «Dat geheimhouding gelijkstaat met waarheidsvinding verwijst naar dat kardinale beginsel van het inquisitoriaal systeem volgens hetwelk het vinden van de waarheid een absoluut recht en een exclusieve bevoegdheid is. Uitgaande van dat gegeven volgen de stappen elkaar op. Het strafonderzoek verloopt schriftelijk en geheim en het is bijgevolg een maatregel die de waarheid aan het licht kan brengen in afwezigheid van de beschuldigde en het slachtoffer» (*vertaling*)(2). Die opvatting van het strafgeding is vandaag niet langer aanvaardbaar.

Uit de thans bestaande strafprocedure blijkt dat de dader en het slachtoffer verschillend worden behandeld naargelang de procedure zich in het stadium van het opsporingsonderzoek of in dat van het gerechtelijk onderzoek bevindt. In het geval van de adiëring van de onderzoeksrechter mogen de burgerlijke partij en de in verdenking gestelde inzage vragen van het dossier. Indien het onderzoek onder de verantwoordelijkheid van de procureur des Konings wordt gevoerd, is echter in geen recht van toegang tot het

pour l'avocat de fournir des informations aux médias (article 28quinquies, § 4, et 57, § 4, CIC).

Comme le soulignent MM. Bosly et Vandermeersch:

«Il n'en reste pas moins que la réforme Franchimont n'a pas introduit de révolution copernicienne: au regard des expériences étrangères, la nouvelle législation apparaît fort frileuse. Il faudrait à terme que la logique s'inverse, la contradiction devenant la règle et le secret, l'exception. Si dans certains cas ou plutôt dans certains temps, il y a lieu de maintenir une discrétion, le retour à la contradiction s'impose dès que cette discrétion n'est plus de mise (...) On peut regretter que les nouvelles dispositions se maintiennent dans une logique inquisitoriale où le secret à l'égard des parties est censé constituer la garantie principale de la manifestation de la vérité.»(1)

En effet, le secret de l'instruction, établi au nom de la manifestation de la vérité, est l'héritage le plus marquant et le plus significatif de la procédure inquisitoire qui plonge ses racines dans l'*Ordonnance criminelle* de 1670. «L'équation secret-vérité renvoie à ce principe cardinal du système inquisitoire selon lequel l'établissement de la vérité est un droit absolu et un pouvoir exclusif. À partir de là le processus s'enchaîne. Ecrite, secrète, l'information pénale est une machine qui peut produire la vérité en l'absence de l'accusé et de la victime(2)». Cette conception du procès pénal n'est plus acceptable aujourd'hui.

Par ailleurs, il résulte de l'état actuel de la procédure pénale que l'auteur et la victime sont traités différemment selon que la procédure se trouve au stade de l'information ou au stade de l'instruction. Alors que dans le cas de la saisine du juge d'instruction la partie civile et l'inculpé peuvent demander l'accès au dossier, dans le cas où l'enquête est menée sous la responsabilité du procureur du Roi aucun droit relativement à l'accès au dossier n'est prévu, les parties n'ayant d'autre possibilité que de

(1) H.-D. Bosly en D. Vandermeersch, «*Droit de la procédure pénale*», Brugge, Die Keure, 1999, blz. 260.

(2) Fr. Tulkens, «La procédure pénale: grandes lignes de comparaison entre systèmes nationaux», in M. Delmas — Marty (s.l.d.), «*Procès pénal et droits de l'homme, vers une conscience européenne*», Vendôme, PUF, 1992, p. 39.

(1) H.-D. Bosly et D. Vandermeersch, *Droit de la procédure pénale*, Bruges, La Chartre, 1999, p. 260.

(2) Fr. Tulkens, La procédure pénale: grandes lignes de comparaison entre systèmes nationaux, in M. Delmas — Marty (s.l.d.), *Procès pénal et droits de l'homme, vers une conscience européenne*, Vendôme, PUF, 1992, p. 39.

dossier voorzien en hebben de partijen geen andere mogelijkheid dan zich te wenden tot de procureur-generaal. Die kan de partijen op grond van artikel 1380, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek en van artikel 125 van het koninklijk besluit van 28 december 1950 houdende algemeen reglement op de gerechtskosten in het zogenaamde «tarief» in strafzaken, toestemming verlenen om een afschrift te krijgen van stukken uit het dossier van het opsporingsonderzoek.

Dat laatste artikel maakt deel uit van een koninklijk besluit dat is vastgesteld krachtens een wet en dat een betwistbare rechtsgrond vormt voor de bevoegdheid van de procureur-generaal om een beslissing te nemen over het geheim van het gerechtelijk onderzoek. Artikel 1380, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek — dat de Koning er inderdaad toe machtigt de voorwaarden voor de afgifte van afschriften van de akten van onderzoek te bepalen — schendt het grondwettelijk gelijkheidsbeginsel. Het Arbitragehof heeft immers het volgende gesteld: «Door aan de Koning de bevoegdheid over te laten om de voorwaarden te bepalen waaraan de raadpleging van het strafdossier door iedere andere persoon dan de gedetineerde verdachte is onderworpen en door aldus een wettelijke grondslag te verschaffen aan een regeling die de burgerlijke partij geen enkel juridictioneel beroep biedt tegen de beslissingen over haar verzoek tot raadpleging, heeft de wetgever een maatregel genomen die, ten opzichte van de burgerlijke partij, niet in een redelijk verband van evenredigheid staat met de nagestreefde doelstellingen.»(1)

Het door de commissie-Franchimont op 8 en 9 oktober 1998 in de Senaat voorgestelde voorontwerp van Wetboek van strafvordering had de partijen reeds het recht toegekend om aan de procureur des Konings inzage te vragen van het dossier in het stadium van het opsporingsonderzoek(2). Wij wensen nog verder te gaan en te voorzien in een automatisch recht van inzage nadat een bepaalde termijn verstrekken is.

Het lijkt ons zinvol kort stil te staan bij de grondslag zelf van het beginsel van het geheim van het vooronderzoek van de strafrechtspleging berust op verscheidene overwegingen. Die heeft te maken met de criminogene invloed van de openbaarheid (die zou de misdaad alledaags maken en ze suggereren), met de nodige onafhankelijkheid en onbewogenheid van de magistraten (zij moeten worden onttrokken aan de druk van de publieke opinie en van degenen die

s'adresser au procureur général qui sur base des articles 1380, alinéa 2, du Code judiciaire et 125 de l'arrêté royal du 28 décembre 1950 portant règlement général sur les frais de justice en matière répressive, dit «tarif criminel», peut autoriser les parties à lever copie de pièces du dossier d'information.

Ce texte est un arrêté royal pris en vertu d'une loi et constitue une assise légale contestable pour asseoir le pouvoir du procureur général de disposer du secret de l'instruction. Quant à l'article 1380, alinéa 2, du Code judiciaire, s'il délègue effectivement au Roi le soin de prévoir les conditions de délivrance de copie des actes d'instruction, cette disposition viole le principe constitutionnel d'égalité. En effet, la Cour d'arbitrage a jugé qu'«en abandonnant au Roi la compétence de déterminer les conditions auxquelles est soumise la consultation du dossier répressif par toute autre personne que l'inculpé détenu et en donnant ainsi un fondement légal à un système qui n'offre à la partie civile aucun recours juridictionnel contre les décisions statuant sur sa demande de consultation, le législateur a pris une mesure qui, à l'égard de la partie civile, n'est pas dans un rapport de proportionnalité avec les objectifs poursuivis.»(1)

L'avant-projet de code de procédure pénale, présenté au Sénat par la Commission Franchimont les 8 et 9 octobre 1998, consacrait déjà au profit des parties le droit de demander au procureur du Roi de consulter le dossier au stade de l'information(2). Nous souhaitons aller plus loin encore, en prévoyant un droit d'accès automatique après l'expiration d'un certain délai.

Il ne nous semble pas inutile de revenir brièvement sur les fondements du principe du secret de la phase préparatoire de la procédure pénale. Il repose sur plusieurs considérations. Elles tiennent à l'influence criminogène de la publicité (cette dernière banaliserait et suggérerait le crime), à l'indépendance et à la sérénité nécessaires des magistrats (il faut les dégager tant des pressions de l'opinion publique que de celles des acteurs privés de la procédure), au souci de respec-

(1) Arbitragehof, arrest nr. 54/97 van 18 juli 1997, *Journ. Proc.*, 1997, nr. 332, blz. 27, en nota D. Bosquet; *J.T.*, blz. 707; *J.L.M.B.*, 1997, blz. 1152, en nota A. Sadzot; *R.D.P.C.*, 1998, blz. 107.

(2) Colloquium hervorming strafprocesrecht, 8 en 9 oktober 1998, Senaat, ministerie van Justitie, Maklu, blz. 48-49, artikel 96.

(1) Cour d'arbitrage, arrêt n° 54/97 du 18 juillet 1997, *Journ. Proc.*, 1997, n° 332, p. 27, et note D. Bosquet; *J.T.*, p. 707; *J.L.M.B.*, 1997, p. 1152, et note A. Sadzot; *R.D.P.C.*, 1998, p. 107.

(2) Colloque réforme droit pénal, 8 et 9 octobre 1998, Sénat, ministère de la Justice, Maklu, pp. 48-49, article 96.

persoonlijk bij de procedure zijn betrokken), met het streven het vermoeden van onschuld te eerbiedigen en de morele integriteit en het privé-leven van de rechts-onderhorigen in acht te nemen, en ten slotte met de meer pragmatische eis met betrekking tot de doeltreffendheid van het onderzoek (er zijn waarborgen nodig in verband met de snelheid waarmee het onderzoek wordt gevoerd en met het verrassingseffect bij sommige onderzoeksdaden, de getuigen mogen niet worden beïnvloed enzovoort)(1).

Die overwegingen verwijzen nu eens naar het interne onderzoeksgeheim, dat erin bestaat de betrokken partijen weg te houden van het dossier waar zij bij betrokken zijn, dan weer naar het externe onderzoeksgeheim, dat erin bestaat het onderzoek af te schermen tegen indiscreties en inmenging van derden, in het bijzonder van de media. Die twee aspecten van het geheim van het onderzoek zijn niet onlosmakelijk met elkaar verbonden(2). Dit voorstel heeft uitsluitend betrekking op het intern geheim van het vooronderzoek of, zo men verkiest, het geheim binnen het onderzoek. Het gaat er hier dus niet om het geheim van het onderzoek ten opzichte van het publiek opnieuw in het geding te brengen.

Het eenzijdige karakter van het vooronderzoek — wat betekent dat de magistraat zijn onderzoek vrijelijk voert, zonder ertoe gehouden te zijn de verzoeken van de in het geding betrokken persoon of van het slachtoffer in beschouwing te moeten nemen(3) — moet enigzins worden gerelativeerd. Het is nauw verbonden met het beginsel van het interne onderzoeksgeheim. Het is immers moeilijk meer tegenspraak tijdens het verloop van het vooronderzoek te bedenken, als dat onderzoek geheim blijft ten aanzien van de partijen, zowel de gelaedeerden als de in verdenkinggestelden.

Talrijke juristen, zowel practici als academici, hebben op min of meer radicale wijze het bijzonder

ter la présomption d'innocence et de préserver l'intégrité morale et la vie privée des justiciables, et enfin, à l'exigence, plus pragmatique, d'efficacité de l'enquête (il convient de garantir la célérité dans la conduite des enquêtes, l'effet surprise de certains devoirs d'instruction, d'éviter la subornation des témoins, etc.)(1).

Ces considérations renvoient tantôt au secret interne de l'enquête, qui consiste à tenir les parties en cause à l'écart du dossier qui les concerne, tantôt au secret externe de celle-ci, qui vise à protéger les enquêtes des yeux et des interventions des tiers, et en particulier, des médias. Ces deux aspects du secret de l'enquête sont dissociables(2). La présente proposition concerne exclusivement le secret interne de la phase préparatoire ou, si l'on préfère, le secret à l'intérieur de l'enquête. Il ne s'agit donc pas ici de remettre en question le secret de l'enquête vis-à-vis du public.

Il convient d'atténuer le caractère unilatéral de la phase préparatoire qui signifie que «le magistrat conduit son enquête librement sans être tenu de prendre en considération les requêtes de la personne mise en cause ou de la victime»(3). Il est intimement lié au principe du secret interne de l'instruction car il est difficile de concevoir une plus grande contradiction au cours de cette phase si cette dernière demeure secrète à l'égard des parties, personnes lésées et personnes suspectées.

De nombreux juristes, praticiens et académiciens, se sont attaqués, de manière plus ou moins radicale,

(1) Zie met name L. Cornil, «De la nécessité de rendre à l'instruction préparatoire en matière pénale le caractère contradictoire qu'elle a perdu», Openingsrede gehouden op de plechtige zitting van het hof van beroep te Brussel op 15 september 1931, *Rev. dr. pen.*, 1931, blz. 813 en volgende, H. Beckaert, «La manifestation de la vérité dans le procès pénal», Brussel, Bruylant, 1972, blz. 505 en volgende, Ph. Carre, «La publicité en procédure pénale», *J.T.*, 1973, blz. 546, J.-P. Masson, «Le secret de l'instruction», *R.D.P.C.*, 1981, blz. 399, J. Pradel, «L'instruction préparatoire», Parijs, Cujas, 1990, blz. 110-111, I. Wattier, «L'instruction: des principes légaux», in «La loi du 12 mars 1998 relative à l'amélioration de la procédure pénale au stade de l'information et de l'instruction», *Les dossiers de la Revue de droit pénal et de criminologie*, nr. 3, 1998, blz. 52-53.

(2) Fr. Tulkens, «Les limites du secret de l'instruction», *Jour. Proc.*, 1985, nr. 67, blz. 20-23; nr. 68, blz. 16-19; J. Pradel, *ibidem*.

(3) H.-D. Bosly, «D'une procédure unilatérale vers une procédure contradictoire», in «Mélanges offerts à R. Legros», Brussel, 1985, blz. 14-15.

(1) Voir notamment L. Cornil, «De la nécessité de rendre à l'instruction préparatoire en matière pénale le caractère contradictoire qu'elle a perdu», Mercuriale prononcée à l'audience solennelle de la Cour d'appel de Bruxelles le 15 septembre 1931, *Rev. dr. pen.*, 1931, pp. 813 et suivantes, H. Beckaert, «La manifestation de la vérité dans le procès pénal», Bruxelles, Bruylant, 1972, pp. 505 et suivantes, Ph. Carre, «La publicité en procédure pénale», *J.T.*, 1973, p. 546, J.-P. Masson, «Le secret de l'instruction», *R.D.P.C.*, 1981, p. 399, J. Pradel, «L'instruction préparatoire», Paris, Cujas, 1990, pp. 110-111, I. Wattier, «L'instruction: des principes légaux», in «La loi du 12 mars 1998 relative à l'amélioration de la procédure pénale au stade de l'information et de l'instruction», *Les dossiers de la Revue de droit pénal et de criminologie*, n° 3, 1998, pp. 52-53.

(2) Fr. Tulkens, «Les limites du secret de l'instruction», *Jour. Proc.*, 1985, n° 67, pp. 20-23; n° 68, pp. 16-19; J. Pradel, *ibidem*.

(3) H.-D. Bosly, «D'une procédure unilatérale vers une procédure contradictoire», in «Mélanges offerts à R. Legros», Bruxelles, 1985, pp. 14-15.

starre, geheime en eenzijdige karakter van het vooronderzoek aangepakt(1).

Bij wijze van omgekeerde voorstelling van zaken suggereert mevrouw Tulkens, rechter in het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, dat men zich eerst over het geheim binnen het onderzoek zou buigen en vervolgens over het geheim van het onderzoek ten aanzien van het publiek: een onderzoek dat op tegenspraak wordt gevoerd, zodat de rechten van de verdediging worden geëerbiedigd, is een noodzakelijke voorwaarde voor een openbaar onderzoek; als die tegenspraak eenmaal is gewaarborgd, kan men gaan nadenken over het probleem van het geheim ten aanzien van het publiek, waarbij een kader voor een democratische controle van de justitie zou worden geschapen(2).

Professor strafprocesrecht, H.-D. Bosly, verdedigt de stelling dat een procedure geheim kan blijven ten aanzien van derden, terwijl ze op tegenspraak verloopt ten aanzien van de partijen. Hij deelt de mening van mevrouw Tulkens die stelt dat het eenzijdige karakter van het vooronderzoek rechtstreeks ingaat tegen de rechten van de verdediging(3).

Ten slotte vragen de heren O. Klees, advocaat te Brussel, en D. Vandermeersch, onderzoeksrechter in Brussel, zich naar aanleiding van een commentaar bij de wet-Franchimont af of het niet passender ware het huidige perspectief om te keren: er is voorzien dat na verloop van een bepaalde termijn de inzage in het dossier de regel wordt en het geheim de uitzondering(4).

Het is nu tijd om af te stappen van het dogmatisme tussen inquisitoriale en accusatoire rechtspleging, zodat meer tegenspraak mogelijk wordt en zo een

(1) Zie met name L. Cornil, *op. cit.*, blz. 823; J.-P. Masson, *op. cit.*, blz. 395-398; Fr. Tulkens, *ibidem.*; H.-D. Bosly, *ibidem.*; A. De Becker, «Pleidooi voor een tegensprekelijk vooronderzoek», *Panopticon*, 1983, blz. 30-36; M. Franchimont, A. Jacobs, A. Masset, «Manuel de procédure pénale», Liège, Éd. Jeune Barreau, wetenschappelijke collectie van de rechtsfaculteit Luik, 1989, blz. 283-284; R. De Beco, «Le projet relatif à l'amélioration de la procédure pénale au stade de l'information et de l'instruction, project-Franchimont genoemd», *Journ. Proc.*, 1997, nr. 329, blz. 22; J.-M. Dermagne, «Plaidoyer pour une procédure accusatoire», *Journ. Proc.*, 1997, nr. 335, blz. 16-17, geciteerd door I. Wattier, *op. cit.*, blz. 53; H.-D. Bosly en D. Vandermeersch, «Droit de la procédure pénale», *op. cit.*, blz. 259-262.

(2) *Ibidem.*

(3) *Ibidem.*

(4) D. Vandermeersch en O. Klees, «La réforme Franchimont, commentaire de la loi du 12 mars 1998 relative à l'amélioration de la procédure pénale au stade de l'information et de l'instruction», *J.T.*, 1998, blz. 423.

au caractère secret et unilatéral, extrêmement rigide, de l'enquête préparatoire(1).

En renversant l'ordre de représentation des choses, Mme Fr. Tulkens, juge à la Cour européenne des droits de l'homme, suggère de se pencher d'abord sur le problème du secret à l'intérieur de l'instruction et ensuite sur celui du secret de l'instruction vis-à-vis du public: l'instruction menée contradictoirement, respectueuse des droits de la défense, est une condition nécessaire d'une instruction publique, une fois cette contradiction respectée le problème du secret vis-à-vis du public peut être envisagé créant un cadre pour un contrôle démocratique de la justice(2).

M. H.-D. Bosly, professeur de droit de la procédure pénale, soutient, quant à lui, qu'une procédure peut demeurer secrète vis-à-vis des tiers tout en étant contradictoire à l'égard des parties, il partage l'avis de Mme Tulkens selon lequel le caractère unilatéral de l'instruction préparatoire s'oppose directement aux droits de la défense(3).

Enfin, M. O. Klees, avocat à Bruxelles, et M. D. Vandermeersch, juge d'instruction à Bruxelles, commentant la réforme Franchimont, se demandent s'il ne serait pas plus opportun d'inverser la perspective actuelle: à l'expiration d'un certain délai, prévoir que l'accès au dossier et la contradiction deviennent la règle et le secret l'exception(4).

Il convient aujourd'hui de sortir du dogmatisme entre procédure inquisitoire et procédure accusatoire afin de permettre une plus grande contradiction et

(1) Voir notamment L. Cornil, *op. cit.*, p. 823; J.-P. Masson, *op. cit.*, pp. 395-398; Fr. Tulkens, *ibidem.*; H.-D. Bosly, *ibidem.*; A. De Becker, «Pleidooi voor een tegensprekelijk vooronderzoek», *Panopticon*, 1983, pp. 30-36; M. Franchimont, A. Jacobs, A. Masset, «Manuel de procédure pénale», Liège, Éd. Jeune Barreau, collection scientifique de la Faculté de droit de Liège, 1989, pp. 283-284; R. De Beco, «Le projet relatif à l'amélioration de la procédure pénale au stade de l'information et de l'instruction, dit projet «Franchimont», *Journ. Proc.*, 1997, n° 329, p. 22; J.-M. Dermagne, «Plaidoyer pour une procédure accusatoire», *Journ. Proc.*, 1997, n° 335, pp. 16-17 cités par I. Wattier, *op. cit.*, p. 53; H.-D. Bosly et D. Vandermeersch, «Droit de la procédure pénale», *op. cit.*, pp. 259-262.

(2) *Ibidem.*

(3) *Ibidem.*

(4) D. Vandermeersch et O. Klees, «La réforme Franchimont, commentaire de la loi du 12 mars 1998 relative à l'amélioration de la procédure pénale au stade de l'information et de l'instruction», *J.T.*, 1998, p. 423.

grotere inbreng van de in het kader van het vooronderzoek bij het strafproces betrokken personen(1).

De heren Bosly en Vandermeersch vinden trouwens dat de tegenspraak niet alleen de uitoefening van de rechten van de verdediging dient, maar eveneens bijdraagt tot een grotere kwaliteit van de rechtsbedeling; de strafvordering, die op de proef wordt gesteld door een grotere tegenspraak in de fase voor het strafproces, kan er alleen maar versterkt uit komen ten opzichte van het rechtsprekend college(2).

Tot slot bepaalt artikel 6, punt 3, van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden het volgende: «Eenieder, die wegens een strafbaar feit wordt vervolgd, heeft ten minste de volgende rechten: a) onverwijld, in een taal welke hij verstaat, en in bijzonderheden, op de hoogte te worden gebracht van de aard en de reden van de tegen hem ingebrachte beschuldigingen; b) te beschikken over voldoende tijd en faciliteiten welke nodig zijn voor de voorbereiding van zijn verdediging; (...) d) de getuigen à charge te ondervragen of doen ondervragen en het oproepen en de ondervraging van getuigen à décharge te doen geschieden op dezelfde voorwaarden als het geval is met getuigen à charge». Hoewel die bepalingen voornamelijk van toepassing zijn op de strafprocesfase, heeft het Europees Hof voor de rechten van de mens geoordeeld dat zij ook van belang zijn voor het vooronderzoek. De waarborgen van artikel 6 kunnen al een rol spelen vóór de feitenrechter de zaak overneemt, als en voor zover de niet-naleving ervan de eerlijkheid van de rechtsgang ernstig in het gedrang dreigt te brengen(3). En het is toch zo dat precies het beginsel van het geheim van het vooronderzoek het risico inhoudt dat de rechtsgang niet eerlijk verloopt.

Men kan zich dan ook akkoord verklaren met het door de heren Vandermeersch en Klees geformuleerde standpunt, wanneer zij schrijven dat «het ons voorkomt dat tegenspraak en enige transparantie in de werking van het gerecht essentiële voorwaarden zijn voor een eerlijk proces. De geheimhouding heeft zijn tijd gehad. De tijd is nu stilaan rijp om de tegenspraak weer voluit te laten spelen» (*vertaling*)(4).

(1) Zie onder andere, G. Di Marino, «L'implantation et les remises en cause des dogmes accusatoire et inquisitoire», *R.I.D.P.*, 1997, volume 68, nrs. 1-2, blz. 17-30; Fr. Tulkens, «La procédure pénale: grandes lignes de comparaison entre systèmes nationaux», *op. cit.*, blz. 37-39; M. Franchimont, «La victime dans le procès pénal», *J.T.*, 1997, blz. 122.

(2) H.-D. Bosly en D. Vandermeersch, «Droit de la procédure pénale», *op. cit.*, blz. 260.

(3) Zie met name, Europese Hof van de rechten van de mens, *Imbrioscia* tegen Zwitserland, 24 november 1993, série A, nr. 235, *J.T.*, 1994, blz. 495.

(4) D. Vandermeersch en O. Klees, *ibidem*.

ainsi une plus grande intervention des acteurs du procès pénal dans le cadre de la phase préparatoire(1).

MM. Bosly et Vandermeersch considèrent d'ailleurs que «la contradiction ne sert pas seulement l'exercice des droits de la défense mais contribue également à une meilleure qualité de l'administration de la justice: l'action publique, qui est passée à l'épreuve d'une plus grande contradiction dans la phase préliminaire du procès pénal, ne peut que s'en trouver renforcée devant la juridiction de jugement»(2).

Enfin, aux termes de l'article 6, point 3, de la Convention européenne des droits de l'homme «tout accusé a droit notamment à: a) être informé dans le plus court délai, dans une langue qu'il comprend et d'une manière détaillée, de la nature et de la cause de l'accusation portée contre lui; b) disposer du temps et des facilités nécessaires à la préparation de sa défense; (...) d) interroger ou faire interroger les témoins à charge et obtenir la convocation et l'interrogatoire des témoins à décharge dans les mêmes conditions que les témoins à charge». Si ces dispositions s'appliquent principalement à la phase de jugement de la procédure pénale, la Cour européenne des droits de l'homme a jugé qu'elles ne se désintéressent pas pour autant de la phase préparatoire au jugement. Les garanties de l'article 6 peuvent déjà jouer un rôle avant la saisine du juge du fond «si et dans la mesure où leur inobservation initiale risque de compromettre gravement le caractère équitable du procès»(3). Or, il faut bien admettre que le principe du secret de la phase préparatoire présente précisément le risque de compromettre le caractère équitable du procès.

On peut dès lors se rallier au point de vue de MM. Vandermeersch et Klees quant ils écrivent que, «la contradiction et une certaine transparence dans l'action de la justice nous paraissent constituer des conditions essentielles du procès équitable. S'il y a un temps pour le secret, le moment où la contradiction retrouve ses droits ne peut être trop différé»(4).

(1) Voyez notamment, G. Di Marino, «L'implantation et les remises en cause des dogmes accusatoire et inquisitoire», *R.I.D.P.*, 1997, volume 68, n°s 1-2, pp. 17-30; Fr. Tulkens, «La procédure pénale: grandes lignes de comparaison entre systèmes nationaux», *op. cit.*, pp. 37-39; M. Franchimont, «La victime dans le procès pénal», *J.T.*, 1997, p. 122.

(2) H.-D. Bosly et D. Vandermeersch, «Droit de la procédure pénale», *op. cit.*, p. 260.

(3) Voyez notamment, Cour européenne des droits de l'homme, arrêt *Imbrioscia* contre Suisse, 24 novembre 1993, série A, n° 235, *J.T.*, 1994, p. 495.

(4) D. Vandermeersch et O. Klees, *ibidem*.

Dit wetsvoorstel voorziet aldus, zowel in het stadium van het opsporings- als van het gerechtelijk onderzoek, voor de partijen in een automatisch recht op inzage van het dossier nadat een bepaalde termijn is verstreken.

Teneinde duidelijk te bepalen welke personen in het stadium van het opsporingsonderzoek een recht op inzage van het dossier kunnen doen gelden, geeft het voorstel, naar analogie van het door de commissie-Franchimont in oktober 1998 voorgestelde voorontwerp van Wetboek van strafvordering, een definitie van het begrip «persoon die ervan wordt verdacht een misdrijf te hebben begaan».

In tegenstelling tot wat terzake in het stadium van het gerechtelijk onderzoek geldt, kan voor de inzage van het dossier in het stadium van het opsporingsonderzoek, op generlei wijze enig verbod van toepassing zijn. Dit inzagerecht is absoluut geldend. Gesteld dat het opsporingsdossier zo ingewikkeld is dat het diverse onderzoeksdaden vereist waarvan het geheimhoudings- of verrassingseffect ten opzichte van de partijen behouden moet blijven. In dat geval gaan wij ervan uit dat het dossier moet worden toevertrouwd aan een onderzoeksrechter die op zijn beurt over de mogelijkheid beschikt om wegens beperkt opgesomde redenen te weigeren het dossier aan de partijen te bezorgen.

Wat de inzage van het dossier in het stadium van het gerechtelijk onderzoek betreft, gaat het niet alleen meer om de toekenning van een recht om inzage te krijgen van het dossier, zoals het bepaalde van het vigerende artikel 61ter van het Wetboek van strafvordering, maar om het verankeren van een recht van toegang nadat een bepaalde termijn verstreken is. Sommige onderzoeksdossiers kunnen zo complex en gewichtig zijn dat ze telefoontaps, huiszoekingen of andere onderzoeksdaden kunnen vergen die, mocht geen verrassingseffect blijven spelen, niet langer efficiënt zouden zijn. Gelet daarop bleef voor de onderzoeksrechter de mogelijkheid gehandhaafd om, wegens een aantal in de wet opgesomde redenen, het dossier niet vrij te geven. Ingeval van een weigering van de onderzoeksrechter zullen de partijen daartegen bij de kamer van inbeschuldigingstelling steeds beroep kunnen aantekenen. De situatie waarbij de onderzoeksrechter zich in stilzwijgen hult, wordt voortaan onmogelijk, aangezien — in vergelijking met de huidige toestand — het omgekeerde principe geldt: behoudens een ongunstige beschikking terzake van de onderzoeksrechter, beschikken de partijen na een maand over een recht op inzage van het dossier.

Het voor de partijen tijdens het vooronderzoek geldende recht op inzage van het dossier, spoort met de plicht om het vermoeden van onschuld, de voor derden geldende rechten van verdediging, het recht op privacy en van de waardigheid van de persoon, na te leven. Daarbij ligt het in de bedoeling om, in een meer

La présente proposition prévoit ainsi un droit de consultation automatique du dossier après l'expiration d'un certain délai au profit des parties aussi bien au stade de l'information qu'au stade de l'instruction.

Afin de déterminer clairement les bénéficiaires du droit de consultation du dossier au stade de l'information, la proposition définit la notion de «personne suspectée d'avoir commis une infraction» à l'instar de l'avant-projet de code de procédure pénale présenté par la Commission Franchimont en octobre 1998.

À la différence de ce qui est prévu au stade de l'instruction, la consultation du dossier au stade de l'information n'est pas susceptible d'interdiction. Ce droit de consultation est absolu. En effet, nous considérons que dans le cas où le dossier d'information est si complexe qu'il nécessite de multiples devoirs dont l'effet de secret ou de surprise doit être préservé à l'égard des parties, le dossier mérite alors d'être confié à un juge d'instruction lequel dispose, quant à lui, de la possibilité de refuser la communication du dossier aux parties pour des motifs limitativement énumérés.

Quant à la consultation du dossier au stade de l'instruction, il ne s'agit plus seulement d'accorder un droit de demander l'accès au dossier comme dans le dispositif de l'actuel article 61ter, CIC, mais de consacrer un droit d'accès après l'expiration d'un certain délai. Compte tenu de la complexité et de l'importance de certains dossiers d'instruction qui peuvent exiger des écoutes téléphoniques, des perquisitions ou d'autres devoirs nécessitant la préservation d'un effet surprise sous peine d'être inefficaces, la possibilité pour le juge d'instruction d'interdire, pour des motifs légalement énumérés, la communication du dossier a été maintenue. Les parties disposeront toujours d'un droit de recours devant la chambre des mises en accusation en cas de refus du juge d'instruction. L'hypothèse du silence du juge d'instruction n'est plus envisagée puisque le principe est renversé par rapport au régime actuel: les parties ont un droit d'accès au dossier après un mois sauf ordonnance négative du juge d'instruction.

Au droit des parties d'avoir accès au dossier au stade la phase préparatoire correspond le devoir de respecter la présomption d'innocence, les droits de la défense des tiers, le droit à la vie privée et à la dignité des personnes. Il s'agit de préserver, dans une phase préparatoire plus contradictoire, des intérêts qui en

tegensprekelijk ingekleurde, voorbereidende fase de belangen te vrijwaren die tot dusver de geheimhouding rechtvaardigden. Die verplichting wordt door artikel 460ter van het Strafwetboek wettelijk onderbouwd.

Het voorstel verleent de bij het opsporingsonderzoek betrokken personen tevens het recht om te vragen een bijkomende onderzoeksdaad te stellen, met een daaraan gekoppeld recht om daartoe een verzoekschrift bij de procureur-generaal in te dienen, zo enig initiatief van de procureur des Konings uitblijft. Die laatste beschikt immers over de bevoegdheid om, gelet op de vereiste om de waarheid aan het licht te brengen en het onderzoek efficiënt te laten verlopen, te oordelen of het nuttig is de onderzoeksdaad waarom werd verzocht, al dan niet te verrichten. Wij wensen niet te evolueren naar praktijken zoals die in Engeland of Amerika gangbaar zijn, waarbij de partijen — zij het indirect — over een onderzoeksbevoegdheid beschikken. Wij blijven immers gehecht aan het ethische beginsel van de derde scheidsrechter, dat garant staat voor het overstijgen van wraakgevoelens, voor de nodige afstand en voor de wijsheid die een deugdelijke rechtspleging vereisen.

Teneinde een aantal moeilijkheden weg te werken die gerezen zijn bij de toepassing en de interpretatie van sommige bepalingen die werden ingevoerd bij de wet van 12 maart 1998 tot verbetering van de strafrechtspleging in het stadium van het opsporingsonderzoek en het gerechtelijk onderzoek, houdt dit wetsvoorstel ten slotte een aantal wijzigingen en aanpassingen van voormelde bepalingen in artikel 6.

ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

Artikel 2

Dit artikel voert in het Wetboek van strafvordering een artikel 28octies in.

Dat artikel strekt ertoe nader te omschrijven wie van de niet als benadeeld aangemerkte personen, aanspraak kan maken op de rechten die in de fase van het opsporingsonderzoek door het parket, aan de partijen worden toegekend.

Die bepaling neemt het dispositief over van artikel 95 van het voorontwerp van Wetboek van strafvordering, dat door de commissie-Franchimont in oktober 1998 aan de Senaat werd voorgesteld. Net als die commissie, gaan ook wij ervan uit dat iemand die door de politiediensten of door de gerechtelijke overheden wordt ondervraagd, het recht heeft te vragen of hij ervan wordt verdacht een misdrijf te hebben gepleegd. Is het antwoord op die vraag bevestigend, of blijft enig antwoord na een maand uit, dan kan die persoon, na het verstrijken van een bepaalde termijn, aanspraak maken op de rechten die in het stadium van het opsporingsonderzoek, aan de partijen zijn toegekend.

ont, jusqu'ici, justifié le caractère secret. Ce devoir est sanctionné par l'article 460ter du Code pénal.

La proposition confère également aux personnes concernées par l'information le droit de demander l'accomplissement d'un devoir complémentaire assorti d'un droit de requête auprès du procureur général en cas d'inaction du procureur du Roi. En effet, le procureur du Roi dispose du pouvoir d'apprécier, au regard de l'exigence de la manifestation de la vérité et de l'efficacité de l'enquête, si le devoir sollicité mérite d'être accompli. Il ne s'agit pas de déroger au principe juridique de la direction judiciaire des enquêtes (article 28bis et 55, CIC). Nous ne souhaitons pas qu'à l'instar du système anglo-américain, les parties disposent, fût-ce indirectement, d'un pouvoir d'investigation. En effet, nous restons attachés au respect du principe éthique du tiers, garant du dépassement de la vengeance, du recul et de la sagesse nécessaires à l'œuvre de justice.

Enfin, la présente proposition modifie ou aménage certaines dispositions introduites par la loi du 12 mars 1998 relative à l'amélioration de la procédure pénale en vue de rencontrer certaines difficultés d'application ou d'interprétation qu'elles ont suscitées (article 6).

COMMENTAIRE DES ARTICLES

Article 2

Cet article introduit un article 28octies dans le Code d'instruction criminelle.

Cet article vise à préciser parmi les personnes qui ne sont pas considérées comme une personne lésée, celles qui sont bénéficiaires des droits conférés aux parties au stade de l'information du parquet.

Cette disposition reprend le dispositif de l'article 95 de l'avant-projet de code de procédure pénale présenté par la Commission Franchimont au Sénat en octobre 1998. À l'instar de la Commission, nous considérons qu'une personne interrogée par les services de police ou par les autorités judiciaires est en droit de demander au procureur du Roi si elle est suspectée d'avoir commis une infraction. En cas de réponse positive ou à défaut de réponse dans le mois, cette personne bénéficie, après l'expiration d'un certain délai des droits conférés aux parties au stade de l'information.

Artikel 3

Dit artikel voert in het Wetboek van strafvordering een artikel 28*novies* in.

Paragraaf 1

Deze bepaling verankert het recht op inzage van het dossier in het stadium van het opsporingsonderzoek; dat inzagerecht geldt zowel voor de persoon die — conform artikel 28*octies* — ervan wordt verdacht een misdrijf te hebben gepleegd, als de persoon die, conform artikel 5*bis* van de voorafgaande titel, verklaart schade te hebben geleden die werd veroorzaakt door een misdrijf; voormeld inzagerecht gaat in nadat een termijn van een maand is verstreken. Die termijn van een maand werd aangehouden aangezien het vigerende artikel 61*bis* van het Wetboek van strafvordering, dat bij de wet van 12 maart 1998 werd ingevoerd, in dezelfde termijn voorziet in het stadium van het gerechtelijk onderzoek.

Die termijn, die voor de inverdenkinggestelde kort uitvalt, gaat in op het tijdstip waarop de procureur die inverdenkingstelling meedeelt, of, bij ontstentenis daarvan, bij het verstrijken van de door artikel 28*octies*, tweede lid (nieuw), vastgestelde termijn van een maand. Voor de benadeelde persoon begint die termijn te lopen vanaf het tijdstip waarop hij, conform voormeld artikel 5*bis*, een verklaring van benadeelde aflegt.

Paragraaf 2

Deze paragraaf neemt het bepaalde van het bij de wet van 12 maart 1998 ingevoerde artikel 61*ter*, § 4, tweede lid, van het Wetboek van strafvordering over.

Met het beginsel van het recht op inzage van het dossier stemt de plicht van de partijen overeen om de grondrechten van de andere partijen en van derden na te leven: anders is op hen het tevens bij de wet van 12 maart 1998 ingevoegde artikel 460*ter* van het Strafwetboek van toepassing. Terzelfder tijd moeten twee waarborgen worden ingebouwd: ten opzichte van de buitenwereld — met name van derden en van de media — moet de geheimhouding van het opsporingsonderzoek gegarandeerd zijn teneinde de rechten van de verdediging, het recht op privacy en het recht op de waardigheid van de partijen maar ook van derden, te vrijwaren; de tweede waarborg houdt in dat het vermoeden van onschuld van inverdenkinggestelde personen en van derden gevrijwaard blijft.

Artikel 4

Dit artikel voert in het Wetboek van strafvordering een artikel 28*decies* in.

Article 3

Cet article introduit un article 28*novies* dans le Code d'instruction criminelle.

Paragraphe 1er

Cette disposition consacre le droit d'accès au dossier au stade de l'information à la fois au profit de la personne suspectée d'avoir commis une infraction au sens de l'article 28*octies* nouveau et de la personne lésée par l'infraction au sens de l'article 5*bis* du titre préliminaire du Code de procédure pénale, et ce, après l'expiration d'un délai d'un mois. Le délai d'un mois a été retenu dans la mesure où le même délai est prévu au stade de l'instruction par l'article 61*bis* actuel du Code d'instruction criminelle, introduit par la loi du 12 mars 1998.

Ce délai court, pour la personne suspectée, à compter de la communication par le procureur du Roi de cette qualité ou, à défaut, à l'expiration du délai d'un mois prévu par l'article 28*octies*, alinéa 2 nouveau. Il court, pour la personne lésée, à compter de sa déclaration de personne lésée conformément à l'article 5*bis* précité.

Paragraphe 2

Ce paragraphe reprend les termes de l'article 61*ter*, § 4, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle, introduit par la loi du 12 mars 1998.

Au principe de l'accès au dossier au stade de l'information correspond le devoir des parties de respecter les droits fondamentaux des autres parties et des tiers, sous peine de tomber sous le coup de l'article 460*ter* du Code pénal, introduit lui aussi par la loi du 12 mars 1998. Il s'agit, d'une part, de garantir le secret à l'extérieur de l'information, c'est-à-dire à l'égard des tiers et des médias pour préserver les droits de la défense, le droit à la vie privée et le droit à la dignité des parties mais également des tiers et, d'autre part, de préserver la présomption d'innocence des personnes suspectées et des tiers.

Article 4

Cet article introduit un article 28*decies* dans le Code d'instruction criminelle.

Paragraaf 1

Deze bepaling kent de inverdenkinggestelde persoon, alsmede de benadeelde persoon, het recht toe om, bij verzoekschrift, de procureur des Konings te verzoeken een bijkomende onderzoeksdaad te stellen. Voor de inverdenkinggestelde gaat dat recht gaat in na het verstrijken van een termijn van een maand die een aanvang neemt op het tijdstip dat de procureur des Konings de betrokkene van die inverdenkingstelling in kennis stelt of, zo dat niet gebeurt, zodra de termijn van een maand is verstreken waarin het voorgestelde artikel 28octies, tweede lid, voorziet. Voor de benadeelde persoon begint die termijn te lopen zodra de betrokkene, conform voormeld artikel 5bis, een verklaring van benadeelde heeft afgelegd.

Paragraaf 2

Deze paragraaf licht, zowel inhoudelijk als naar de vorm, nader toe hoe het verzoekschrift waarin men om een bijkomende onderzoeksdaad verzoekt, moet worden medegedeeld en geregistreerd.

Het werkwoord «mededelen» genoot hier de voorkeur boven het werkwoord «indienen», dat wordt gehanteerd in de bij de wet van 12 mei 1998 ingevoerde artikelen 61ter (verzoek tot inzage van het gerechtelijk onderzoeks dossier), 61quater (de strafrechtelijke verwijzingen) en 61quinquies (verzoek tot het verrichten van een bijkomende onderzoeksdaad) van het Wetboek van strafvordering; de reden daarvoor is dat men aldus problemen wou ondervangen die rond die term — waaraan de rechtspraak uiteenlopende interpretaties geeft — zijn gerezen(1).

Zo werden *in concreto* sommige verzoekschriften niet-ontvankelijk verklaard omdat ze bij gewone of bij ter post aangetekende brief aan de onderzoeksrechter of aan de griffie van de rechtbank van eerste aanleg waren verzonden, en niet persoonlijk ter griffie van die rechtbank waren neergelegd.

Aldus bepaalt de tekst uitdrukkelijk dat het verzoekschrift aan het secretariaat van het parket kan worden medegedeeld door de verzoeker of door diens raadsman, die het verzoekschrift persoonlijk, per faxpost, bij gewone of bij ter post aangetekende brief kan indienen.

Paragraaf 3

Deze bepaling stelt een termijn van een maand vast waarbinnen de procureur des Konings uitspraak

(1) Zie, D. Vandermeersch en O. Klees, «Chronique de jurisprudence. Un an d'application de la loi du 12 mars 1998 relative à l'amélioration de la procédure pénale au stade de l'information et de l'instruction», *J.L.M.B.*, 1999/37, blz. 1591 en volgende.

Paragraphe 1er

Cette disposition confère à la personne suspectée ainsi qu'à la personne lésée le droit de demander, par requête, au procureur du Roi l'accomplissement d'un devoir d'information complémentaire après l'expiration d'un délai d'un mois, à compter, pour la personne suspectée, de la communication du procureur du Roi de cette qualité ou, à défaut, à l'expiration du délai d'un mois prévu par l'article 28octies, alinéa 2 en proposition. Ce délai court, pour la personne lésée, à compter de sa déclaration de personne lésée conformément à l'article 5bis précité.

Paragraphe 2

Ce paragraphe précise le contenu et les modalités de communication et d'enregistrement de la requête tendant à l'accomplissement d'un devoir d'information complémentaire.

Le verbe «communiquer» plutôt que celui de «déposer» repris par les articles 61ter (demande d'accès au dossier d'instruction), 61quater (référé pénal) et 61quinquies (demande de devoir d'instruction complémentaire) du Code d'instruction criminelle — introduits par la loi du 12 mars 1998 — a été retenu en vue de rencontrer les problèmes suscités par l'interprétation de ce terme, divergente au sein de la jurisprudence(1).

Concrètement, certaines requêtes ont été jugées irrecevables parce qu'elles avaient été adressées par envoi simple ou recommandé par la poste au juge d'instruction ou au greffe du tribunal de première instance et non déposées en personne au greffe de ce tribunal.

Ainsi, le texte prévoit expressément que la requête peut être communiquée au secrétariat du parquet par le requérant ou son conseil, par dépôt en personne, télécopie, pli ordinaire ou lettre recommandée à la poste.

Paragraphe 3

Cette disposition fixe un délai d'un mois endéans lequel le procureur du Roi doit statuer ainsi que les

(1) Voyez, D. Vandermeersch et O. Klees, «Chronique de jurisprudence. Un an d'application de la loi du 12 mars 1998 relative à l'amélioration de la procédure pénale au stade de l'information et de l'instruction», *J.L.M.B.*, 1999/37, pp. 1591 et suivantes.

moet doen, alsmede de nadere regels voor de mededeling van de beslissing aan de verzoeker en de termijn binnen welke die mededeling moet geschieden.

De procureur des Konings kan weigeren de door de verzoeker gevraagde onderzoeksdaad te verrichten en dit om nagenoeg dezelfde redenen als die waarin is voorzien bij artikel 61quinquies van het Wetboek van strafvordering, dat werd ingevoerd bij de wet van 12 maart 1998, met name indien de maatregel niet noodzakelijk is om de waarheid aan de dag te brengen of indien de handeling in dat stadium van het opsporingsonderzoek schadelijk is voor dat onderzoek. In geval van een beslissing tot weigering heeft de verzoeker niettemin het recht om een verzoekschrift te richten aan de procureur-generaal. Daarover handelt de volgende paragraaf.

Paragraaf 4

Deze bepaling voorziet in de mogelijkheid een verzoekschrift aan de procureur-generaal te richten, wanneer de procureur des Konings inzake het stellen van een bijkomende opsporingshandeling afwijzend beslist of niets beslist. Doordat het ten aanzien van de procureur des Konings uitgeoefende recht niet gesanctioneerd wordt, leek het ons immers noodzakelijk in een extra waarborg te voorzien ten voordele van de partijen die het voorstel doen een daad te stellen welke de toedracht van de op hen betrekking hebbende feiten duidelijk kan maken.

De procureur-generaal, als hiërarchische overheid van de procureur des Koning en bewaarder van het onderzoeksgeheim, is bevoegd om toe te zien op het goede verloop van het gerechtelijk onderzoek (artikel 136bis van het Wetboek van het strafvordering). Hij wierp zich natuurlijkerwijs op als de overheid waaraan de partijen, in geval van weigering of ontbreken van een antwoord van de zijde van de procureur des Konings, hun verzoekschrift richten.

Wanneer de procureur des Konings de inzage van het strafdossier weigert, richt men trouwens nu al een nieuw verzoekschrift aan de procureur-generaal.

Paragraaf 5

Deze paragraaf regelt de hypothese waarin de procureur des Konings nalaat het verzoekschrift van de partijen te beantwoorden. In dat geval kan de verzoeker zijn verzoekschrift overleggen aan de procureur-generaal wiens beslissing, waartegen geen rechtsmiddelen openstaan, met redenen moet worden omkleed.

Het verzoekschrift moet ten vroegste binnen een termijn van 38 dagen worden medegedeeld aan de procureur-generaal (30 dagen om de beslissing te nemen + 8 dagen om daarvan kennis te geven aan de verzoeker), te rekenen van de mededeling van het verzoekschrift aan de procureur des Konings.

modalités et le délai de la communication de la décision au requérant.

Il est prévu que le procureur du Roi puisse refuser d'accomplir l'acte sollicité par le requérant pour des motifs semblables à ceux prévus à l'article 61quinquies, CIC, introduit par la loi du 12 mars 1998, à savoir si la mesure n'est pas nécessaire à la manifestation de la vérité ou si l'acte est, à ce stade de l'information, préjudiciable pour cette enquête. En cas de décision de refus, le requérant dispose toutefois d'un droit de requête auprès du procureur général. C'est l'objet du paragraphe suivant.

Paragraphe 4

Cette disposition instaure une requête, en cas de décision négative ou en l'absence de décision du procureur du Roi pour l'accomplissement d'un devoir d'information supplémentaire, auprès du procureur général. En effet, le droit en question exercé à l'égard du procureur du Roi n'étant pas sanctionné, il nous a paru nécessaire de prévoir une garantie supplémentaire au profit des parties qui suggèrent l'accomplissement d'un acte susceptible d'éclairer les faits qui les concernent.

Le procureur général, autorité hiérarchique du procureur du Roi et dépositaire du secret de l'instruction est compétent pour veiller au bon déroulement de l'enquête au stade de l'instruction (article 136bis, CIC). Il s'imposait naturellement comme l'autorité à laquelle les parties adressent leur requête en cas de refus ou en cas d'absence de réponse du procureur du Roi.

Actuellement lorsque le procureur du Roi refuse l'accès au dossier répressif on s'adresse déjà au procureur général en formulant à nouveau sa demande.

Paragraphe 5

Ce paragraphe règle l'hypothèse dans laquelle le procureur du Roi omet de répondre à la requête des parties. Dans ce cas, le requérant peut soumettre sa demande au procureur général dont la décision est sans recours mais doit être motivée.

La requête doit être communiquée au procureur général au plus tôt dans un délai de 38 jours (délai de 30 jours pour prendre la décision + délai de 8 jours pour la notifier au requérant) à dater de la communication de la requête au procureur du Roi.

Artikel 5

Dit artikel wijzigt het bij de wet van 12 maart 1998 ingevoerde artikel 61ter van het Wetboek van strafvordering om na het verstrijken van een termijn in het stadium van het gerechtelijk onderzoek te voorzien in een recht op inzage van het dossier.

Paragraaf 1

Deze paragraaf bekrachtigt het recht op inzage van het dossier van het gerechtelijk onderzoek ten voordele van de in verdenking gestelde en van de regelmatig gestelde burgerlijke partij na het verstrijken van een termijn van een maand te rekenen, al naar het geval, van het instellen van de strafvordering, van de in verdenkingstelling of van de burgerlijke-partijstelling. Dat recht gaat gepaard met de plicht de rechten van de verdediging en de fundamentele rechten van de partijen en van de derden te eerbiedigen. Het wordt bekrachtigd door artikel 460ter van het Strafwetboek.

Paragraaf 2

De onderzoeksrechter kan om de in de wet opgesomde redenen zoals die zijn opgenomen in het huidige artikel 61ter, inzage van het dossier weigeren. Dit is een vorm van geheimhouding.

In die onderstelling moet de griffier van de onderzoeksrechter de beschikking aan de procureur des Konings, aan de griffie van de rechtbank van eerste aanleg waar de raadpleging had moeten plaatsvinden en aan de partijen meedelen voor het verstrijken van de termijn na afloop waarvan de partijen in principe inzage konden nemen van het dossier.

De onderzoeksrechter moet in zijn beschikking de termijn opgeven waarbinnen de inzage verboden is. Na afloop van die termijn hebben de partijen automatisch opnieuw het recht om het dossier in te zien.

Paragraaf 3

Overeenkomstig het bepaalde in het huidige artikel 61ter van het Wetboek van strafvordering kan de verzoeker bij de kamer van inbeschuldigingstelling hoger beroep instellen tegen de afwijzende beschikking van de onderzoeksrechter.

De kamer van inbeschuldigingstelling kan de beslissing van de onderzoeksrechter uiteraard bevestigen, te niet doen of wijzigen, maar die beslissing moet hoe dan ook de termijn preciseren waarbinnen het dossier kan worden geraadpleegd.

*
* *

Article 5

Cet article modifie l'article 61ter du Code d'instruction criminelle introduit par la loi du 12 mars 1998 afin de prévoir un droit d'accès au dossier après l'expiration d'un délai au stade de l'instruction.

Paragraphe 1er

Ce paragraphe consacre le droit de consultation du dossier de l'instruction au bénéfice de l'inculpé et de la partie civile régulièrement constituée après l'expiration d'un délai d'un mois qui court à compter, selon le cas, de l'engagement de l'action publique, de l'inculpation ou de la constitution de partie civile. Ce droit s'accompagne d'un devoir: celui de respecter les droits de la défense et les droits fondamentaux des parties et des tiers. Il est sanctionné par l'article 460ter du Code pénal.

Paragraphe 2

La consultation du dossier peut être interdite par le juge d'instruction pour les motifs énumérés par la loi et repris de l'article 61ter actuel. Il s'agit d'une forme de mise au secret.

Dans cette hypothèse, le greffier du juge d'instruction doit communiquer l'ordonnance au procureur du Roi, au greffe du tribunal de première instance où la consultation aurait dû avoir lieu ainsi qu'aux parties avant l'expiration du délai à l'issue duquel le dossier était, en principe, accessible aux parties.

Le juge d'instruction doit préciser dans son ordonnance le délai pendant lequel la consultation est interdite. À l'issue de ce délai, les parties retrouvent automatiquement le droit de consulter le dossier.

Paragraphe 3

Le requérant dispose d'un recours contre l'ordonnance négative du juge d'instruction devant la chambre des mises en accusation conformément à ce que prévoit l'actuel article 61ter CIC.

La chambre des mises en accusation peut, bien entendu, confirmer, réformer ou émender la décision du juge d'instruction. Mais dans tous les cas, elle doit préciser le délai dans lequel le dossier pourra être consulté.

Josy DUBIÉ.
Jean-Pierre MALMENDIER.

*
* *

WETSVOORSTEL

HOOFDSTUK I

Algemene bepaling

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

HOOFDSTUK II

Wijzigingen van het Wetboek van strafvordering

Art. 2

In het Wetboek van strafvordering wordt een artikel 28*octies* ingevoegd, luidend als volgt:

«*Art. 28octies.* — Iedere persoon die herhaaldelijk door de rechterlijke of politionele overheden werd verhoord, kan bij een aan de procureur des Konings gericht verzoekschrift vragen of hij verdacht wordt van het plegen van een misdrijf.

De procureur des Konings dient binnen een maand na de mededeling van het verzoekschrift te antwoorden. Luidt zijn antwoord bevestigend, dan licht hij de aard van het misdrijf toe.

Bij ontstentenis van een antwoord binnen de gestelde termijn geniet de verzoeker de rechten omschreven in de artikelen 28*novies* en 28*decies* van dit Wetboek.»

Art. 3

In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 28*novies* ingevoegd, luidend als volgt:

«*Art. 28novies.* — § 1. De persoon die ervan verdacht wordt een misdrijf te hebben gepleegd, kan ten vroegste een maand, al naar het geval, na het bevestigend antwoord van de procureur des Konings, als bedoeld in artikel 28*octies*, tweede lid, of na het verstrijken van de termijn als bedoeld in dezelfde bepaling, het gedeelte van het dossier raadplegen dat handelt over de feiten waarvan hij wordt verdacht.

De door het misdrijf benadeelde persoon kan, binnen het bestek van de feiten die hem benadelen, ten vroegste een maand na de verklaring als bedoeld in artikel 5*bis* van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering hetzelfde recht doen gelden.

De inzage van het dossier vindt plaats ter griffie van de rechtbank van eerste aanleg op overlegging, al naar het geval, van het bevestigend antwoord van de pro-

PROPOSITION DE LOI

CHAPITRE I

Disposition généraleArticle 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

CHAPITRE II

Modifications du Code d'instruction criminelle

Art. 2

Un article 28*octies*, rédigé comme suit, est inséré dans le Code d'instruction criminelle:

«*Art. 28octies.* — Toute personne qui a fait l'objet de plusieurs interrogatoires par les autorités judiciaires ou policières peut, par requête adressée au procureur du Roi, demander si elle est suspectée d'avoir commis une infraction.

Le procureur du Roi est tenu de répondre dans le mois de la communication de la requête. Lorsque la réponse est positive, il indique la nature de l'infraction.

À défaut de réponse dans le délai prévu, le requérant bénéficie des droits prévus aux articles 28*novies* et 28*decies* du présent code.»

Art. 3

Un article 28*novies*, rédigé comme suit, est inséré dans le même code:

«*Art. 28novies.* — § 1er. La personne suspectée d'avoir commis une infraction peut consulter la partie du dossier relative aux faits pour lesquels elle est suspectée au plus tôt un mois après, selon le cas, la réponse positive du procureur du Roi visée à l'article 28*octies*, alinéa 2 ou l'expiration du délai visé par la même disposition.

Bénéficie du même droit, la personne lésée par l'infraction dans la limite des faits par lesquels elle est lésée, au plus tôt un mois après la déclaration visée à l'article 5*bis* du titre préliminaire du Code de procédure pénale.

La consultation du dossier a lieu au greffe du tribunal de première instance sur présentation, selon le cas, de la réponse positive du procureur du Roi visée à

cureur des Konings als bedoeld in artikel 28*octies*, tweede lid, van het verzoekschrift bedoeld in artikel 28*octies*, eerste lid, of van de verklaring van de benadeelde.

§ 2. De persoon die ervan verdacht wordt een misdrijf te hebben gepleegd en de benadeelde persoon mogen van de door de inzage van het dossier verkregen inlichtingen slechts gebruik maken voor hun verdediging en mits het vermoeden van onschuld en de rechten van verdediging van derden, de persoonlijke levenssfeer en de waardigheid van de persoon worden geëerbiedigd, onverminderd het recht waarin is voorzien bij artikel 28*decies*. »

Art. 4

In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 28*decies* ingevoegd, luidend als volgt:

«*Art. 28decies*. — § 1. Ten vroegste één maand na het bij artikel 28*octies*, tweede lid, bedoelde positieve antwoord van de procureur des Konings, dan wel één maand na het verstrijken van de bij diezelfde bepaling bedoelde termijn, kan wie van een misdrijf wordt verdacht, de procureur des Konings via een verzoekschrift om een opsporingshandeling verzoeken.

De benadeelde geniet hetzelfde recht, dat hij ten vroegste één maand na de bij artikel 5*bis* van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering mag uitoefenen.

§ 2. Het verzoekschrift moet met redenen worden omkleed en houdt keuze van woonplaats in België in, indien de verzoeker er zijn woonplaats niet heeft; het vermeldt de handeling of het nalaten daarvan op grond waarvan de in paragraaf 1 bedoelde termijn begint te lopen; op straffe van onontvankelijkheid geeft het verzoekschrift een nauwkeurige beschrijving van de gevraagde opsporingshandeling. Het verzoekschrift wordt door de verzoeker of diens advocaat door neerlegging ter plaatse, per fax, dan wel per gewone of per aangetekende brief, aan het secretariaat van het parket bezorgd en ingeschreven in een speciaal daartoe geopend register.

§ 3. De procureur des Konings spreekt zich uiterlijk binnen de maand na de indiening van het verzoekschrift uit. Binnen acht dagen na de beslissing van de procureur des Konings worden de verzoeker en, in voorkomend geval, diens advocaat er per fax of per aangetekende brief van in kennis gesteld.

De procureur des Konings kan dat verzoek verwerpen zo hij oordeelt dat de maatregel niet noodzakelijk is om de waarheid aan het licht te brengen, dan wel dat zij op dat tijdstip nadelig is voor het opsporingsonderzoek of geen verband houdt met het persoonlijke belang van de verzoeker.

Zo van die beslissing geen kennis wordt gegeven binnen 38 dagen, wordt ze geacht afwijzend te zijn.

l'article 28*octies*, alinéa 2, de la requête visée par l'article 28*octies*, alinéa 1er, ou de la déclaration de personne lésée.

§ 2. La personne suspectée d'avoir commis une infraction et la personne lésée ne peuvent faire usage des renseignements obtenus par la consultation du dossier que dans l'intérêt de leur défense, à la condition de respecter la présomption d'innocence et les droits de la défense de tiers, la vie privée et la dignité de la personne, sans préjudice du droit prévu à l'article 28*decies*. »

Art. 4

Un article 28*decies*, rédigé comme suit, est inséré dans le même code :

«*Art. 28decies*. — § 1er. La personne suspectée d'avoir commis une infraction peut demander, par requête, au procureur du Roi l'accomplissement d'un devoir d'information, au plus tôt un mois après, selon le cas, la réponse positive du procureur du Roi visée à l'article 28*octies*, alinéa 2 ou l'écoulement du délai visé par la même disposition.

Bénéficie du même droit la personne lésée au plus tôt un mois après la déclaration visée à l'article 5*bis* du titre préliminaire du Code de procédure pénale.

§ 2. La requête est motivée et contient élection de domicile en Belgique si le requérant n'y a pas son domicile; elle mentionne l'acte ou l'omission que constitue le point de départ du délai visé au paragraphe 1er; elle décrit, à peine d'irrecevabilité, avec précision l'acte d'information sollicité. Elle est communiquée au secrétariat du parquet, par le requérant ou son conseil, par dépôt, télécopie, courrier ordinaire ou lettre recommandée à la poste et est inscrite dans un registre ouvert à cet effet.

§ 3. Le procureur du Roi statue, au plus tard, dans le mois du dépôt de la requête. Sa décision est notifiée au requérant et, le cas échéant, à son conseil, par télécopie ou par lettre recommandée à la poste dans un délai de huit jours à dater de la décision.

Le procureur du Roi peut rejeter cette demande s'il estime que la mesure n'est pas nécessaire à la manifestation de la vérité, est, à ce moment, préjudiciable à l'information ou est sans rapport avec l'intérêt personnel du requérant.

L'absence de décision notifiée dans le délai de 38 jours équivaut à une décision négative.

§ 4. Is de beslissing van de procureur des Konings afwijzend, dan kan de verzoeker zijn verzoekschrift aan de procureur-generaal richten binnen vijftien dagen na de kennisgeving ervan of na het verstrijken van de in paragraaf 3, derde lid, bedoelde termijn.

De procureur-generaal neemt zijn beslissing binnen vijftien dagen na de indiening van het verzoekschrift.

Binnen acht dagen na zijn beslissing stelt hij de verzoeker of, in voorkomend geval, diens advocaat er per fax of per aangetekende brief van in kennis.

Tegen de beslissing van de procureur-generaal is geen beroep mogelijk.»

Art. 5

Artikel 61ter van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 12 maart 1998, wordt vervangen als volgt:

«Art. 61ter. — § 1. Ten vroegste één maand na de inverdenkingstelling, de instelling van de strafvordering, of de burgerlijke-partijstelling kunnen de niet-aangehouden inverdenkinggestelde en de burgerlijke partij inzage hebben in het deel van het dossier dat betrekking heeft op de feiten die tot de inverdenkingstelling, de strafvordering of de burgerlijke-partijstelling hebben geleid.

De inzage vindt plaats op de griffie van de rechtbank van eerste aanleg.

De inverdenkinggestelde en de burgerlijke partij kunnen de door de inzage verkregen informatie uitsluitend in het belang van de eigen verdediging gebruiken, op voorwaarde dat zij het vermoeden van onschuld in acht nemen, alsook de rechten van verdediging van derden, de persoonlijke levenssfeer en de waardigheid van de persoon, onverminderd het recht waarin artikel 61quinquies voorziet.

§ 2. De onderzoeksrechter kan de inzage van het dossier of van bepaalde stukken verbieden, indien de behoeften van het onderzoek dat vereisen, indien inzage een gevaar zou opleveren voor personen of een ernstige schending van hun privé-leven zou inhouden, dan wel indien de burgerlijke-partijstelling niet ontvankelijk lijkt. De beschikking van de onderzoeksrechter wordt door de griffier aan de procureur des Konings en aan de griffie van de rechtbank van eerste aanleg medegedeeld en wordt, vóór het verstrijken van de bij § 1, eerste lid, bedoelde termijn van één maand, ter kennis gebracht van de betrokken partijen en, in voorkomend geval, van hun advocaten. De beschikking vermeldt tevens de termijn waarbinnen het verboden is het dossier in te zien.

§ 3. Zo de inzage van het dossier wordt geweigerd, kan de inverdenkinggestelde of de burgerlijke partij, binnen acht dagen vanaf de kennisgeving van de beschikking van de onderzoeksrechter, bij de kamer

§ 4. En cas de décision négative, le requérant peut adresser sa requête au procureur général dans un délai de quinze jours à compter de la notification de la décision du procureur du Roi ou de l'expiration du délai visé au paragraphe 3, alinéa 3.

Le procureur général prend sa décision dans les quinze jours à compter du dépôt de la requête.

Elle est notifiée au requérant et, le cas échéant, à son conseil, par télécopie ou par lettre recommandée à la poste dans un délai de huit jours à dater de la décision.

La décision du procureur général n'est pas susceptible de recours.»

Art. 5

L'article 61ter du même code, inséré par la loi du 12 mars 1998, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 61ter. — § 1er. L'inculpé non détenu et la partie civile peuvent consulter la partie du dossier concernant les faits ayant conduit à l'inculpation ou à la constitution de partie civile au plus tôt un mois après l'inculpation, l'engagement de l'action publique ou la constitution de partie civile.

La consultation du dossier a lieu au greffe du tribunal de première instance.

L'inculpé et la partie civile ne peuvent faire usage des renseignements obtenus par la consultation du dossier que dans l'intérêt de leur défense, à la condition de respecter la présomption d'innocence et les droits de la défense de tiers, la vie privée et la dignité de la personne, sans préjudice du droit prévu à l'article 61quinquies.

§ 2. Le juge d'instruction peut interdire la consultation du dossier ou de certaines pièces, si les nécessités de l'instruction le requièrent, si la communication présente un danger pour les personnes ou porte gravement atteinte à leur vie privée ou si la constitution de partie civile ne paraît pas recevable. Son ordonnance est communiquée par le greffier au procureur du Roi et au greffe du tribunal de première instance et est notifiée aux parties concernées et, le cas échéant, à leurs conseils avant l'expiration du délai d'un mois visé au § 1er, alinéa 1er et précise le délai pendant lequel la consultation du dossier est interdite.

§ 3. En cas refus de consultation du dossier, l'inculpé ou la partie civile peut saisir la chambre des mises en accusation d'un recours par requête motivée adressée au greffe du tribunal de première instance

van inbeschuldigingstelling hoger beroep aantekenen door middel van een met redenen omkleed verzoekschrift dat bij neerlegging, per fax, dan wel per gewone of aangetekende brief, aan de griffie van de rechtbank van eerste aanleg wordt gericht.

De kamer van inbeschuldigingstelling doet uitspraak zonder debat en binnen twee weken na de indiening van het verzoekschrift. In elk geval preciseert zij binnen welke termijn de verzoeker het dossier mag inzien.

Uiterlijk achtenveertig uur op voorhand stelt de griffier de verzoeker en, in voorkomend geval, diens advocaat per fax of per aangetekende brief in kennis van plaats, dag en uur van de zitting.

De procureur-generaal kan zijn schriftelijke voordringen en de onderzoeksrechter zijn verslag richten aan de kamer van inbeschuldigingstelling. De kamer van inbeschuldigingstelling kan de procureur-generaal, de onderzoeksrechter en de verzoeker of diens advocaat afzonderlijk horen.»

Art. 6

In de artikelen 28*sexies*, 61*quater*, § 2, en 61*quinquies*, § 2, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 12 maart 1998, worden de woorden «ingediend bij» telkens vervangen door de woorden «medegedeeld aan».

HOOFDSTUK III

Wijziging van het Strafwetboek

Art. 7

Artikel 460*ter* van het Strafwetboek, ingevoegd bij de wet van 12 maart 1998, wordt vervangen als volgt:

«Art. 460*ter*. — De verdachte, de benadeelde, de inverdenkinggestelde of de burgerlijke partij worden gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot één jaar of met geldboete van zesentwintig frank tot vijfhonderd frank, indien het gebruik van de door de inzage van het dossier verkregen informatie de bedoeling of het gevolg heeft dat het verloop van het opsporingsonderzoek of van het gerechtelijk onderzoek wordt geschaad, dan wel dat de persoonlijke levenssfeer, de fysieke of morele integriteit of de goederen van een in het dossier vermelde persoon in het gedrang komen.»

par dépôt, télécopie, courrier ordinaire ou lettre recommandée à la poste dans un délai de huit jours à compter de la notification de l'ordonnance du juge d'instruction.

La chambre des mises en accusation statue sans débat dans les quinze jours du dépôt de la requête. Dans tous les cas, elle indique le délai dans lequel le dossier pourra être consulté par le requérant.

Le greffier donne avis au requérant et le cas échéant, à son conseil, par télécopie ou par lettre recommandée à la poste, des lieu, jour et heure de l'audience, au plus tard quarante-huit heures à l'avance.

Le procureur général peut transmettre ses réquisitions écrites et le juge d'instruction peut transmettre un rapport à la chambre des mises en accusation. La chambre des mises en accusation peut entendre séparément le procureur général, le juge d'instruction, le requérant ou son conseil.»

Art. 6

Dans les articles 28*sexies*, 61*quater*, § 2, et 61*quinquies*, § 2, du même code, insérés par la loi du 12 mars 1998, le mot «déposée» est chaque fois remplacé par le mot «communiquée».

CHAPITRE III

Modification du Code pénal

Art. 7

L'article 460*ter* du Code pénal, inséré par la loi du 12 mars 1998, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 460*ter*. — Tout usage par la personne suspectée, la personne lésée, l'inculpé ou la partie civile d'informations obtenues en consultant le dossier, qui aura eu pour but et pour effet d'entraver le déroulement de l'information ou de l'instruction, de porter atteinte à la vie privée, à l'intégrité physique ou morale ou aux biens d'une personne citée dans le dossier est puni d'un emprisonnement de huit jours à un an ou d'une amende de vingt-six francs à cinq cents francs.»

Josy DUBIÉ.
Jean-Pierre MALMENDIER.